

จิตอยู่ที่รู้

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ๓๕๐. เรื่อง “ต้องรู้ผิดก่อนรู้ถูก เราจะเข้าใจพันธุกรรมของจิตได้อย่างไรครับ”

หลวงพ่ : คำถามนี้มีผู้ถามมาบ่อย แล้วตอบไปเยอะมาก นี้เขาเขียนมา

ถาม : ก่อนอื่นผมต้องขอมาหลวงพ่ตรงนี้ด้วยครับ ผมขอสารภาพว่าผมเผลอไป
ตำหนิหลวงพ่ไปครั้งหนึ่งที่หลวงพ่เทศน์

หลวงพ่ : (หัวเราะ) เผลอตำหนิไปครั้งหนึ่ง คำก็ได้ไม่เป็นไรหรอก ไม่ว่ากันอยู่แล้ว
ใจมันคุมไม่ได้

ถาม : ผมขออนุญาตหลวงพ่ โปรดเมตตาสอบถามความเห็นว่าคุณต้องครบถ้วนหรือ
ผิดพลาด บกพร่องอย่างไร ขอบคุณที่ผ่านมาที่หลวงพ่ประเมินผมเป็นคะแนนครับ ทำ
ให้ผมมีโอกาสเข้าใจกมลสันดานในจิตตนเองได้ชัดเจน ผมเกิดความเข้าใจขึ้นมา
บางอย่าง ความเข้าใจบางอย่างนี้ ขึ้นมาในใจแค่แว็บเดียว แต่ถ้าจะอธิบายออกมาให้จับ
ต้องใช้ความพยายามมากทีเดียว

๑. จิตแต่ละดวง (แต่ละคน) อันเวียนว่ายตายเกิดเป็นสัตว์ทั้งหลาย มีทั้งอธรรมที่
เรียกว่าบาป กิเลส อวิชชา และมีทั้งธรรมที่เป็นกุศล บุญ บารมี วิชชา ญาณ ทั้ง ๒ อย่างนี้
อยู่กับจิตนี้ อย่างในอภิธรรมเขาแบ่งจิตเป็นขณะๆ ดวงๆ ที่จริงก็จิตเดียวกันแหละ แต่มี
หลายกระแสส่งเข้าส่งออกก็เท่านั้น (นี่คำถามข้อที่ ๑. นะ เราอ่านก่อนเดี๋ยวจะสรุป)

๒. จิตบางดวงอยู่ในขั้นตอนภพชาติที่กำลังเรียนรู้ธรรมหรือเรื่องบาปๆ จนถึง
ที่สุดก่อน ก่อนจะมีการเรียนรู้เรื่องธรรมๆ เพื่อการฝ่ายกุศล บางท่านต้องใช้ชีวิตทางโลก
สุดๆ เสียก่อน จนในที่สุดก็เบื่อจนออกบวช ส่วนจิตบางดวงบารมีที่ใกล้จะเต็มแล้ว ก็เต็ม

เต็มอีกนิดหน่อยจึงมักไม่หลุด เช่น บางท่านที่มีโอกาสบวชตั้งแต่เป็นเณร แล้วก็ปฏิบัติสำเร็จได้อย่างที่มุ่งหวังไว้นาน ความเข้าใจแบบนี้ครบถ้วนไหมครับ

๓. หากจิตเรียนรู้เรื่องบาปๆ หรือเรื่องทางโลกสุดๆ แล้ว สุดท้ายหากได้สัมผัสด้วยตนเองเรื่องวิบากกรรมได้แล้ว ก็จะซาบซึ้ง เพราะเจอในชีวิตจริง เจ็บจริง อันนั้นจะเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติได้มากกว่าการศึกษาจากตำราหรือฟังเขามา เปรียบได้กับคนที่ผิดหวังในความรัก ก็จะเข้าใจทุกข์ของความผิดหวังว่าเป็นอย่างไร ยิ่งเจ็บมากก็ยิ่งมีโอกาสทำให้เข็ดและสำนึกได้มาก ความเข้าใจแบบนี้สมเหตุสมผลหรือเปล่าครับ

๔. ถ้าจิตดวงใดยังไม่เข็ดเรื่องทุกข์กับสมุทัย หรือไม่เข็ดเรื่องชีวิตกับกิเลส ก็ยากที่จะมีโอกาสไปถึงนิโรธกับมรรค หมายความว่า ถ้ายังไม่เข้าใจ ไม่จบอริยสัจ ๒ ข้อแรก ก็ยากที่จะถึง ๒ ข้อหลัง ความเข้าใจแบบนี้จำเป็นกับจิตทุกดวงหรือเปล่าครับ

๕. กายนี้มีความตายเป็นที่สุด จิตนี้มีนิพพานเป็นที่สุด ความเข้าใจแบบนี้ถูกต้องหรือเปล่าครับ

๖. การอธิษฐานต่างๆ ที่เคยทำมา สำคัญขนาดไหนครับ จะเป็นตัววางกั้นการปฏิบัติหรือเปล่า สมมุติว่าชาติก่อนๆ ได้เคยอธิษฐานพุทธรูมิ แต่ชาติปัจจุบันอธิษฐานมรรคผล และหากการอธิษฐานอย่างนั้น หรือการอธิษฐานพุทธรูมิเป็นตัววางกั้นจะต้องมีขั้นตอนการละหรือถอนอย่างไรครับ

หลวงพ่ : นี่คำถามนะ ก่อนจะตอบนี้ เพราะว่าผู้ถามถามมาบ่อย แล้วตอบไปเยอะ

เราจะพูดอย่างนี้ก่อน ปูพื้นฐาน การปูพื้นฐานนี้ละ เวลาหมอเขารักษาคนไข้ เขาจะต้องประเมินคนไข้ เวลาคนไข้เข้ามาเจ็บไข้ได้ป่วยขนาดไหน เวลารักษาไปแล้วคนไข้จะดีขนาดไหน ทุกขนาดไหน หายขนาดไหน

ในธรรมก็เหมือนกัน คำถามนี้เวลาถามมาเรื่องการปฏิบัติเราก็จะอธิบายของเราไปเรื่อย ฉะนั้นเวลาอธิบายไปแล้ว เวลาคำถามนี้ละ เวลาหลวงตาท่านตอบคำถาม ตอบโยม เรานั่งฟังตลอด ถ้าโยมคนไหนมาปฏิบัติละ แล้วเวลาท่านตอบไปนะมันจะเจริญก้าวหน้านะ คำถามมันจะเปลี่ยนทันที

คำถามเคยถามเรื่องระดับนี้ คำถามครั้งต่อไปจะถามเรื่องระดับที่สูงขึ้น สูงขึ้นเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป แต่คำถามนี้ถ้าถามระดับนี้ เวลาอาจารย์ตอบไปแล้ว เวลากลับมาถามใหม่จะมันถามต่ำกว่านี้ มันแปลกแล้วนะ เอ๊ะ.. ครั้งที่แล้วก็ถามแบบนี้ พิจารณา อย่างเป็นอย่างนั้นๆ พอคำถามต่อไปนะ เอ๊ะ.. จิตสงบมันเป็นอย่างไร

มันแปลกนะ พอพิจารณาไปแล้ว มันขึ้นพิจารณาแล้ว ขึ้นใช้ปัญญาแล้ว คราวต่อไปมันต้องถามสิว่า ปัญญาพิจารณาแล้ว ผลตอบมานี้มันถูกหรือผิด ปัญญาปฏิบัติไปแล้ว ที่ตอบมา ที่ทำมาถูกหรือผิด นี่มันก็จะก้าวหน้าไป มันเหมือนกับการรักษา เห็นไหม โรคภัยไข้เจ็บหายแล้ว ต่อไปนี้ก็กายภาพบำบัด พอกายภาพบำบัดเสร็จแล้ว อ้าว.. แล้วเดินได้หรือยัง ทำได้หรือยัง เออ.. ถ้ามันเป็นขั้นตอนไปมันก็ต้อง

อันนี้ก็เหมือนกัน เวลาธรรมะนี้ พูดถึงธรรมะนะ เวลาถามธรรมะ คนถามนี้เวลาถามปัญหามันจะรู้เลย ปัญหาว่าถ้าเป็นปัญหาที่เราปฏิบัติกันนะ คุณเวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า “ทำจิตสงบ ทำสมาธิ แค่นี้แหละ!” แต่โยมมาปฏิบัติ ๕ ปี ๑๐ ปียังไม่ได้เลย แล้วอย่างนั้นทำไมคำถามมันมาบ่อยนัก ถ้ามันมาบ่อยนักนี่มันมีความสงสัยมาก แล้วเราทำ ได้ผลจริงหรือ?

นี่พูดถึงตรงนี้ก็ก่อนนะ ตรงที่ว่าเวลาถามอย่างนี้ ถ้าพูดถึงคำถามที่เกิดจากความสงสัย มันจะมีสงสัยตลอดไปไม่จบง่ายๆ แต่เวลาความสงสัยนี้มันมีความสงสัยได้แค่ไหน สงสัยแล้วเราต้องทดสอบของเรา ถ้าความสงสัยนะมันก็เหมือนกับที่ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า ถ้าเอาหนังสือมาถาม คืออ่านหนังสือแล้วค้นคว้ามาถามมันก็เป็นทางวิชาการ ถ้าเป็นทางวิชาการนะเราต้องตั้งโต๊ะคุยกันแล้วเพื่อให้มันจบ ถ้าไม่อย่างนั้นมันไม่จบนะ

คนปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติมันปฏิบัติไป ปฏิบัติด้วยข้อเท็จจริง เหมือนกับภาคสนาม ภาคสนามก็ลงมือทำ สร้างตึก สร้างโรงงานต่างๆ เสร็จหมดแล้ว แต่ไอ้ทางวิชาการยังไม่จบเลยว่าโรงงานทำอะไร ตึกนี้ใช้ประโยชน์อะไร อย่างนี้ก็ยุ่งนะสิ

ฉะนั้นเวลาภาคทฤษฎี ภาคปริยัตินี้เราศึกษาได้ แต่เวลาจะถามปัญหาขึ้นมามันเป็นปัญหาว่าเวลาเราลงไปในพื้นที่ หน่วยงานมันมีอะไรจัดซื้อบ้าง เขาบอกเลยว่าให้ลงไปสร้างโรงงาน ไปถึงก็ลงที่มันไม่มี เขายังไม่ได้มอบพื้นที่ให้เลยจะไปสร้างที่ไหนล่ะ

สร้างบนหลังคาบ้านเขาไซ้ไหม มันก็ทำไม่ได้ไซ้ไหม ไปสร้างโรงงาน เขาต้องเวนคืนพื้นที่ให้เรา เขาต้องให้พื้นที่เรา เราถึงจะลงไปสร้างได้

อันนี้ก็เหมือนกัน ในคำถามนี้ เพราะว่าถามมาบ่อย ถ้าถามมาบ่อยเราจะบอกว่า ถ้ามันเป็นจริงหรือว่าปฏิบัติแล้วนี่นะ ภาคปฏิบัติมันเป็นแบบนี้ นี่ที่เราบอกว่าอยากหาพระปฏิบัติ เราอยากปฏิบัติธรรมกัน ถ้าเราทำไปแล้วมันจะดีขึ้น มันจะพัฒนาขึ้น พอพัฒนาขึ้น คำถามมันจะเปลี่ยนไปหมดเลย คำถามนี้จะเปลี่ยนเลยนะ เพราะเราถามปัญหา ระดับนี้ไซ้ไหม ต่อไปคำถามเรามันจะพัฒนาเป็นขั้นขึ้นไป เป็นขั้นขึ้นไป

คำถามเวลาภาคปฏิบัติมาเราตอบไปหลายที แต่คราวนี้กลับมามันกลายเป็นเรื่องบุญ เรื่องกุศลเลย เป็นเรื่องว่าจิตนี้มันเกิดมาอย่างไร กรรมมันมาอย่างไร ถ้าจิตมันสงบแล้วนะ ปัญหาอย่างนี้มันจะตอบหมดเลย ถ้าจิตเราสงบ พอจิตสงบปั๊บนะมันวางทุกอย่างหมด พอมันวางทุกอย่างหมดแล้วมันจะมีเหลืออะไร มันก็เหลือจิตที่สงบที่ว่างแล้ว แล้วจะเริ่มใช้ปัญญา พอเริ่มใช้ปัญญาเข้าไปแล้วมันจะออกเป็นวิปัสสนาไซ้ไหม

พ้อออกวิปัสสนา วิปัสสนามันคืออะไร?

เวลาทำความเข้าใจนี่นะมันเป็นมรรคหยาบๆ ไซ้ไหม เวลาเราทำมาหากิน เป็นมรรคอันหนึ่ง เวลาเราเริ่มปฏิบัติ ทำความสงบของใจเป็นมรรคอันหนึ่ง เป็นมรรคหยาบๆ พอมรรคหยาบๆ พอมันสงบเข้ามาแล้ว เห็นไหม จิตมันเป็นสัมมาสมาธิ พอมันออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม อันนี้มันจะเป็นโสดาปัตติมรรค ถ้าเป็นโสดาปัตติมรรคมันจะเป็นโลกุตตรปัญญา

อย่างเช่นเราทำความเข้าใจนี่มันเป็นโลกียปัญญา โดยพื้นฐานเราปฏิเสธไม่ได้ว่าเรามีตัวตน เราปฏิเสธไม่ได้ว่าจิตเรามันสร้างเวรสร้างกรรมมา ทีนี้พ้อสร้างเวรสร้างกรรมมา ธรรมชาติของมันเป็นอย่างนี้ ถ้าไม่อย่างนั้นเราก็ต่างกับมนุษย์อื่นสิ เราเป็นมนุษย์ต่างดาวหรือ แต่เราเป็นมนุษย์ในโลกนี้ พ้อเป็นมนุษย์ในโลกนี้ ในภพของมนุษย์ มันมีธาตุ ๔ และขั้น ๕

ขั้น ๕ คือความคิด รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ โดยธรรมชาติของมัน เป็นแบบนี้ ทีนี้เราเอาความเป็นมนุษย์ เห็นไหม เขาเรียกว่าโลก ความเป็นมนุษย์มาตริก

ในธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาเรียกว่าโลกีย์ปัญญา มันเกิดมาจากสามัญสำนึก เกิดมาจากโลกของเรา ฉะนั้นมันคิดสิ่งใดตอบสนองมา ก็ตอบสนองแบบโลกๆ ใจ เป็นวิชาชีพ เป็นปัญญาทางโลก

ที่นี้การทำความสงบของใจนี้เป็นมรรคใหม่? เป็นมรรค.. โลกเขาเป็นมรรค สัมมาอาชีวะชอบ ประกอบอาชีพชอบ ทำงานชอบ เขามีศีลสมบูรณ์ เวลาเขาเกิดเขาตาย ไปนี้เพราะบุญกุศลของเขาก็จะพาเขาไปดี นั่นเป็นเรื่องของวิญญูะ เป็นผลของวิญญูะ เหมือนคำถามๆ นี้เลย แต่เวลาทำความสงบของใจเข้ามา ใจมันสงบเข้ามาแล้ว เห็นใหม่ เวลาจิตมันออกรู้ๆ นี้ออกรู้ในอะไร ออกรู้ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม

ทำไมต้องรู้กาย เวทนา จิต ธรรม สติปัฏฐาน ๔ ละ สติปัฏฐาน ๔ เพราะอะไร เพราะว่ากิเลสมันอ้างพวกนี้ใช้งาน! กิเลสมันอ้างกาย เวทนา จิต ธรรมออกหาเหยื่อ ถ้ามันไม่ผ่านกาย ผ่านเวทนา ผ่านจิต ผ่านธรรม มันจะเอาอะไรไปหาเหยื่อละ เพราะกิเลสมันเป็นนามธรรม กิเลสมันทำความสำเร็จด้วยตัวมันเองไม่ได้ กิเลสมันอาศัยความคิดเรา อาศัยความรู้สึกเราออกไปทำใจ

เวลาสร้างกุศล มันก็เอาไปสร้างกุศล เวลาสร้างบาปมันก็เอาไปสร้างบาปอกุศล ใจใหม่ นีสติปัฏฐาน ๔ ถ้าจิตมันสงบแล้วมันจะดูตรงนี้ไง พอดูตรงนี้แล้วมันพิจารณาของมัน นีโลกุตตรธรรม โลกุตตรธรรม.. ปัญญา มันจะเกิดที่นี้ ถ้าปัญญาเกิดที่นี้ โลกุตตระมันจะพัฒนาของมันขึ้นไป ถ้าพัฒนาขึ้นไปนะ มันจะพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

แต่คำถามอย่างนี้มันเป็นคำถามเรื่องวิญญูะ เรื่องผล เรื่องความเกิดเป็นมนุษย์ เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เห็นไหม มันเป็นผลของวิญญูะใจ เพราะเราตอบปัญหาไปหลายเที่ยว ที่มันเป็นเรื่องของวิปัสสนา เป็นเรื่องของภาวนา แต่เวลาสรุปกลับมาี่ กลายเป็นผลของวิญญูะ มันเหมือนกับถามไปถามมา มันถามต่ำลงใจ ถามไปถามมา ถ้ามันถามสูงขึ้นก็ แหม.. คนตอบก็คึกคักเลยนะ โอ้โฮ.. จะปลุกโพธิ์ใจ ใ้ันี่ปลุกโพธิ์เลย กลายเป็นต้นหญ้าไปเลย ปลุกโพธิ์ก็ปลุกโพธิ์ แต่โพธิ์กลายเป็นต้นหญ้า อ้าว.. ต้นหญ้าเขาเอาไว้เลี้ยงวัวนะ

ที่นี้จะตอบปัญหาแล้ว นี้พูดให้เห็น พูดให้เข้าใจว่าภาคปฏิบัติมันเป็นแบบใด ภาคปริยัติเป็นแบบใด ที่นี้ภาคปฏิบัติมันเป็นแบบนี้ คำถามต้องมีคำตอบ คำถามที่มันถามมา

นี่คำตอบมันมีของมันแล้ว แล้วเราจะตอบอย่างไร เห็นไหม เวลาหลวงตาท่านตอบ ปัญหาท่านบอกเลยนะ คำถามมานี้เราตอบ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ไม่ได้หรอก เขาจับไม่ได้เขาไม่รู้หรอก ตอบ ๕ เปอร์เซนต์ ตอบ ๑๐ เปอร์เซนต์ ตอบ ๒๐ เปอร์เซนต์เท่านั้นแหละ

ตอบ ๕ เปอร์เซนต์หมายถึงว่า ความหมายเป็นอย่างนี้มันจะตอบมา ๕ เปอร์เซนต์ เพราะจิตของคนถ้ามันพึ่ๆ นะ ๕ เปอร์เซนต์มันก็ไม่รู้แล้ว ถ้ามันตอบศูนย์นะ ตอบศูนย์ก็คือตอบประสาโลกไง ตอบศูนย์ก็ตอบด้วยความคิดไง ตอบแบบวิชาการนี่ อู้อู.. ซึ่ง สุดยอดๆ เพราะมันเข้าใจได้อย่างนั้น โลกจะเข้าใจได้อย่างนั้น

พอตอบเป็นธรรมนะ ถ้าจิตเขาพัฒนาขึ้นไปตอบ ๕ เปอร์เซนต์ ตอบ ๑๕ เปอร์เซนต์ ตอบ ๒๕ เปอร์เซนต์ ตอบ ๕๐ เปอร์เซนต์ ตอบ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ไม่มี หลวงตาพูดบ่อย ตอบ ๑๐๐ เปอร์เซนต์มันงตายท่าเลย! ตอบซัก ๕ เปอร์เซนต์ ๑๐ เปอร์เซนต์ มันรับได้ไหม ถ้ารับได้เดี๋ยวมันจะพัฒนาของมัน

นี่ในภาคปฏิบัติมันเป็นแบบนี้ ฉะนั้นถ้ามันเป็นทางวิชาการ เป็นวิทยาศาสตร์ อย่างที่เราบอกว่าเป็นโลกๆ ต้องตอบให้เข้าใจๆ มันก็นิยายธรรมะไง เพราะใจดวงหนึ่ง มันมีธรรมในหัวใจใช่ไหม มันจะตอบความจริงออกมามันก็ต้องสร้างแบบว่าตัวอย่าง ตึกตา ทำให้อีกคนเข้าใจได้ อีกคนเข้าใจได้มันก็เป็นโลก เห็นไหม มันเป็นสมมุติใจ.. บุคลาธิษฐาน สันนิษฐาน เคา

ทีนี้เข้ามาทีนี้ มาที่คำถามเลย

ถาม : ๑. จิตแต่ละดวง (แต่ละคน) อันเวียนวายตายเกิดเป็นสัตว์ทั้งหลาย มีทั้งอธรรม ที่เรียกว่าบาปอวิชา ถ้ามีธรรมก็เป็นกุศล ทั้ง ๒ อย่างที่อยู่กับจิตนี้ ในอภิธรรมเขาแบ่ง จิตเป็นดวงๆ ใจไหม

หลวงพ่ : จิตดวงเดียวกันนี้แหละ อย่างกระแสที่ส่งออกก็เท่านั้น ก็เท่านั้น ก็ทำดีทำชั่วก็เท่านั้น แต่คำว่าเท่านั้นทุกคนไม่เข้าใจ คนไม่เคยเห็นเลยมันก็ไม่เข้าใจ แต่ถ้าคนเข้าใจ นี่เข้าใจขนาดไหนมันมีความสงสัยละเอียดใจ แม้พระอนาคามียังสงสัยในพระอรหันต์เลย พระอนาคามีนี้เวลามันปล่อยโล่ง ว่างหมดเลย แล้วโล่งว่างมันคืออะไรต่อไป อะ เออ.. โล่งว่างก็สุดยอดเลย โล่งว่างก็มหัศจรรย์เลย เห็นไหม

เราพูดบ่อย เวลาหลวงตาท่านอยู่ขึ้นนี่นะ แล้วท่านอยู่ที่คอยธรรมเจดีย์ เดินจงกรม อยู่ที่นี่ โอ้อโฮ.. จิตมหัศจรรย์มาก มันมองไปมันว่างหมด ภูเขานี่มองทะลุไปหมดเลย มันโล่งว่างไปหมดเลย แล้วมันโล่งว่างอย่างไรก็ยังคงอยู่นะ พอเวลามันเกิดจุดและต่อมนี่ ธรรมมาเตือน พอจุดและต่อมแล้วพิจารณาไปแล้ว พอมันผ่านไปนะ

“โอ้อ.. โอ้อโล่งว่างนี่ก็คือกองขี้ควาย กองขี้ควายเท่านั้น”

เวลาผ่านไปแล้ว เห็นไหม นี่พระอนาคามีก็ยังไม่เข้าใจ ไม่เข้าใจเรื่องของพระอรหันต์หรอก เพราะจิตที่ต่ำกว่า จะรู้มากกว่าจิตที่สูงกว่าไม่ได้ ฉะนั้นสิ่งที่มันเป็นไป มันเวียนตายเวียนเกิดมันก็เป็นผลของวิญญะ มันเป็นผลของเขา ฉะนั้นถ้าเราเข้าใจในใจของเราละ ถ้าเข้าใจอย่างนี้แล้วมันก็ปล่อย

ถ้าพูดถึงนี่มันก็คือปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเข้าใจว่าจิตมันก็เป็นอย่างนี้ มันก็เวียนตายเวียนเกิด.. เวียนตายเวียนเกิดแต่มันทุกข์ เวียนตายเวียนเกิดแต่ละชาติหนึ่ง มันก็สร้างสม เปลี่ยนแปลงเป็นพันธกรรม เป็นเรื่องให้จิตนี้มีมุมมอง เห็นไหม ถ้ามุมมองมันทุกข์ ยากมา มันก็ฝังใจว่าทุกข์ ภูเขา มันก็แอนตี้สังคม ถ้ามันมีความสุขของมันนะมันก็เจือจางสังคมขึ้นมาเป็นผู้นำที่ดี

นี่พูดถึงผลของมันที่เกิด นี่ละพันธกรรมของจิตมันจะตัดแต่งของมันมาด้วยเวร ด้วยกรรม แล้วเราก็มารับเราอยู่ที่นี่

ถาม : ๒. จิตบางดวงอยู่ในขั้นตอนของภพชาติที่กำลังเรียนรู้ธรรมหรือเรื่องบาปๆ จนถึงที่สุดก่อน ก่อนที่จะเรียนรู้เรื่องธรรมะ เรื่องฝ่ายกุศล

หลวงพ่ : อันนี้เป็นผลของวิญญะทั้งหมดเลย เขาบอกว่าจิตบางดวงมันเต็มที่แล้ว ถึงที่สุดแล้วก็บวชตั้งแต่เนร แล้วถ้ายังไม่ได้บวชละ

อย่างนี้ละ ในพระไตรปิฎก คู่มือพระพุทธเจ้าทรงทศชาติ คือ ๑๐ ชาติที่แล้วไป แล้วก็ชาติต่อๆ ไป พระสารีบุตร เห็นไหม เวลาพระที่ปฏิบัติแล้วมีปัญหาขึ้นมา ไปถามพระพุทธเจ้าว่าเป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าบอกว่า “ชาติที่แล้วเขาเคยเป็นอย่างนั้น เคยเป็นอย่างนั้น” ชาติที่แล้วเขาเคยเป็น พระพุทธเจ้าบอกเคย แต่ปัจจุบันก็เป็นพระพุทธเจ้า

นี่ก็เหมือนกัน ปัจจุบันเป็นเรา ถ้าปัจจุบันเป็นเรา ถ้าจิตเป็นอย่างนี้เราเข้าใจแล้ว ใ้อันนี้เป็นอาการของจิตทั้งหมด แล้วจิตอย่างนี้มันเป็นเรื่องของโลกใจ ถ้าเรื่องของกรรมมันต้องสงบเข้ามา แล้วพิจารณากัน ใ้อันเขาจะบวชเณรหรือไม่บวชเณรก็เรื่องของเขา ใ้อันเราจะบวชพระหรือไม่บวชพระก็เรื่องของเรา ใ้อันเราจะปฏิบัติมันก็เรื่องของเรา นี่มันเป็นคตินั้น พอมองสิ่งใดแล้ว เห็นใหม่ คุณั่งคุณละคร แล้วย้อนมาดูเราเลย แล้วเราจะเอาอะไร

เราจะทำอย่างไร เขาจะดีหรือเขาจะชั่วมันก็เรื่องของเขา คนทำดีเราก็สาธุ เป็นคติเป็นตัวอย่างที่ดีกับเราที่เราจะทำตาม ใ้อันคนทำชั่ว ทำชั่วอย่างนี้กูไม่เอา กูไม่เอา เป็นคติตัวอย่างที่กูจะไม่ทำตาม กูจะหลบเลี่ยง อันนี้มันเป็นคติของเรา มันเตือนสติเราทั้งนั้นแหละ

อตุตา หิ อตุตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน ปัญญาของตนจะรักษาตน ปัญญาของตนจะรักษาสิ่งต่างๆ แล้วย้อนกลับมาดูตน แล้วรักษาตนที่ตนนั้น.. อันนี้เรื่องหนึ่ง เพราะมันไม่เกี่ยวอะไรกับปฏิบัติเลย

ถาม : ๓. หากจิตที่เรียนรู้เรื่องบาปๆ หรือเรื่องโลกสุดๆ แล้ว เรื่องทุกข์แล้ว ได้สัมผัสสิ่งใดที่เป็นวิบากกรรมจะซาบซึ้ง เพราะเจอในชีวิตจริง เจ็บจริง.....

หลวงพ่ : เจ็บจริงมันก็เจ็บจริงนั้นแหละ คุณี่คุณเทวทัตเวลาอาฆาตพระพุทเจ้า เห็นใหม่ ที่เป็นพ่อค้าแลกเปลี่ยนสินค้า เครื่องเล่น ตุ๊กตาเด็กเล่น ที่ไปแลกเปลี่ยนแล้ว เขาหมายใจว่าจะเอา แต่คิดว่าจะเอาโดยเอาเปรียบไง เจอพระพุทเจ้าเป็นเพื่อนกันมาก็แลกเปลี่ยนไป เทวทัตกำทราขขึ้นมากำหนึ่งนะแล้วว่า “จะจงล้าจงผลาญทุกภพทุกชาติ” ก็เลยตั้งแต่นั้นมา ตั้งอธิษฐานมา

อันนี้ก็เหมือนกัน จิตมันจะทุกข์ยากๆ ใ้อันนั้นเขาจงล้าจงผลาญ เขาอธิษฐานเลยว่าจะตามล้าตามผลาญไปทุกภพทุกชาติ แล้วก็ตามจงล้าจงผลาญมาจนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทเจ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทเจ้า แล้วเขาเป็นเทวทัตแล้วเขาตกรอกเวจี พระพุทเจ้าหนีพานไป เทวทัตลงนรกเวจีไป แต่สำนึกตัวได้ สำนึกตัวได้ก็จะพลิกกลับมา เห็นใหม่

นี่พูดถึงเขาถามว่า จิตมันได้เรียนรู้ไง มันได้เจ็บปวด ได้รับรู้เรื่องต่างๆ มา เจ็บปวดมันก็คือเจ็บปวด เจ็บปวดก็คือจิตเรา จิตเราเจ็บปวด เราก็ทำให้หายเจ็บปวดได้ เลือดออกก็หยุดเลือดได้ มีแผลก็รักษาแผลให้หายได้ มีอะไรก็ทำได้ทั้งนั้นแหละ จะไป อ้างอิงอะไร ถ้าอ้างอิงอย่างนี้ เวลาเทศน์ธรรมะก็เทศน์ออก อย่างที่โลกเขาเทศน์กันไปนะ เราเป็นอย่างนี้ เขาเป็นอย่างนั้น แล้วก็เราจะไปที่นั่น เดี่ยวเราจะไปที่เขวออเมริกากันดีกว่า ตอนนี่เขาจะไปเที่ยววอวกาศกันแล้ว

ถ้าเรายังไปอย่างนั้นอยู่ เราก็จะไปกับเขานะ เราถึงบอกว่าคำถามเมื่อก่อนถาม เรื่องภาวณา มา ทำไปทำมา ตอนนี่ถามเรื่องวิญญูแล้ว (หัวเราะ)

ถาม : ๔. ถ้าจิตดวงใดยังไม่เห็นเรื่องทุกข์ เรื่องสมุทัย หรือเห็นเรื่องชีวิตและกิเลส ก็ยากที่จะมีโอกาสดำเนินนิโรธ

หลวงพ่ : เรื่องโลกๆ นะ ถ้าเรื่องโลกๆ อย่างนี้นะ ถ้าจิตมันเห็นก็มันเห็นข้างนอก มัน เป็นเรื่องโลก โลกคือชีวิตนะ.. ชีวิตเราเวลาพวกโลก เห็นไหม ที่เขาบอกว่าเห็นในชีวิต ถ้า อย่างนี้มาบวชพระ เห็นตายเลยนะ เพราะพระไปอยู่ในป่าไม่มีจะกินนะ

มันเห็นอย่างนี้มันเห็นเรื่องความเป็นอยู่ ความดำรงชีวิตไง เวลาจะเห็นจริงนะมัน เห็นจากข้างใน ที่ว่ามันจะเห็นจากข้างใน คนภาวณาเป็นมันจะรู้ตรงนี้ไง พวกเราปฏิบัติ มา พอจิตสงบแล้วก็อยากจะภาวณา อยากจะวิปัสสนา แล้วจิตสงบไม่เห็นกาย ไม่เห็น เวทนา ไม่เห็นจิต ไม่เห็นธรรม แล้วมันจะวิปัสสนาตรงไหน

นี่ก็เหมือนกัน เห็นเรื่องโลกๆ เห็น เห็นไหม เห็นเรื่องชีวิต ความเห็นแล้ว ถ้าไม่เห็น ก็ไม่คิด เห็นข้างนอกนี่นะ เห็นจนตาย กินเหล้าเมาแเอ่เลยนะ เออ.. ไม่เอาแล้วแหละ พรุ่งนี้ กินอีกแล้ว เห็นกับผู้หญิงคนนี่ คนนี้เห็นมากเลย เดี่ยวไปเจอคนใหม่ ไปรักเขาอีกแล้ว (หัวเราะ) เห็นข้างนอกนี่มีงอย่ามาโม้! อู๋.. ไม่เอาแล้ว ไม่เอาแล้ว ไม่เอา เผลอหน่อยเดี๋ยว ไปอีกแล้ว

นี่ก็เหมือนกัน เขาบอกเห็น! เห็น! ถ้าเห็นเรื่องโลกมันก็คือเรื่องโลก เกิดดับๆ แล้วไม่เคยเห็น ไม่เคยกลัว แต่ถ้ามันจะเห็นข้างในนะ พอจิตสงบแล้วถ้าเห็นกายมันสั้น ไหว.. เราจะพูดอย่างนี้ เวลาเราไปเห็นเลือด เห็นหนอง เห็นเข้าเราก็ว่าสิ่งนี้มันเป็นสิ่งน่า

ขยะแขยง แต่เวลาเราไปเห็นสิ่งสวยงามเราก็ไปติดใจใหม่ แต่ถ้าเห็นกาย เวลาเห็นกาย มันเห็นกายโดยสังขระนะ มันเป็นเรื่องว่า เราเห็นโทษในธรรมคาใจ เราเห็นโทษในเรื่องความเป็นปกตินะ แต่เราจะเห็นโทษดีหรือชั่วต่างหาก

อย่างพวกเรา ถ้าดีหรือชั่วนี้เห็นชัดเลย อ้อ.. อันนี้ชั่ว อันนี้ดี แต่ไปเห็นกาย อ้าว.. เห็นกายมันชั่วมันดีตรงไหนล่ะ

อ้าว.. เห็นเวทนา เวทนามันดีมันชั่วตรงไหนล่ะ?

เห็นจิต จิตมันดีมันชั่วตรงไหน?

เห็นธรรม ธรรมมันดีมันชั่วตรงไหน?

กาย เวทนา จิต ธรรม มันดีมันชั่วตรงไหน?

มันก็เรื่องธรรมดาใจใหม่ แต่พอจิตมันสงบแล้วมันไม่ธรรมดานะสิ

อย่างที่เขายกบอกว่า อู๋.. มันเป็นเรื่องธรรมดา ทุกอย่างก็เป็นธรรมชาติ โอ้โฮ.. ทำให้เราเกิดมานั่งอยู่ที่นี่ไง นี่ธรรมชาติ ธรรมชาติมันอยู่เต็มเลย ธรรมชาติมันทำให้เรามาตั้งอยู่ที่นี่ แล้วอย่างนี้เป็นพระอรหันต์หมดแล้วสิ โอ้โฮ.. นี่เป็นธรรมะนะ เป็นพระอรหันต์หมดเลย เพราะธรรมะเป็นเรื่องคาใจ ธรรมะเป็นเรื่องชาติ โอ้โฮ.. ภูตต้องกราบพระอรหันต์เว้ย! พระอรหันต์มันอยู่เต็มเลย

นี่ก็เหมือนกัน กาย เวทนา จิต ธรรม มันเป็นเรื่องคาใจอย่างไร? เราเห็นดีและชั่วนะ ชั่วก็รู้ว่าชั่ว ดีก็รู้ว่าดี แล้วเห็นกายนี้มันสะท้อนใจอย่างไร? ไม่รู้.. แต่ถ้าจิตสงบนะ จิตของเราสงบ จิตของเราเป็นธรรม เพราะจิตเราสงบนี้มันไม่แบ่งดีแบ่งชั่วแล้ว ธรรมคาเราแบ่งดีแบ่งชั่วนะ ดีก็ชอบ ชั่วเราปฏิเสธ แล้วก็อยากได้ดีๆ มันเป็นอย่างนี้ มันเข้าข้างตัวมันเองโดยไม่รู้ตัวมันเอง

แต่ถ้าเราพุทโธ พุทโธ พุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ จนมันปล่อยวางทั้งหมด มันเป็นพลังงานที่มีสติเป็นสัมมาสมาธิ พอมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นี่มันเป็นเรื่องธรรมดาๆ นี่แหละ แต่มันสะท้อนหัวใจจนขนพองสยองเกล้าเลย นี่มันเป็น

ธรรมดาโดยสังขาร สัจธรรมมันเป็นธรรมดานี้แหละ แต่มันมีปัญญาไง มีมรรคญาณไง มีความรู้ในความเห็นผิดใจ มันเข้าไปแยกแยะไง

มันไม่ธรรมดาหรอก เพราะอะไร เพราะมันมีพลังงานของมัน พลังงานของมันพิจารณาไปแล้วมันเป็นไตรลักษณ์ มันเป็นไตรลักษณ์ได้อย่างไรล่ะ? อ้าว.. ธรรมดาๆ มันแปรสภาพไปได้อย่างไร? อ้าว.. ธรรมดาๆ มันย่อยสลายไปอย่างไรล่ะ? อ้าว.. ธรรมดาๆ จิตนี้มันแปรสภาพเป็นไตรลักษณ์ไปได้อย่างไรล่ะ?

นี่มรรคญาณมันเกิดไง เขาจะบอกว่า “อู๋.. ธรรมะเป็นธรรมดา อู๋.. ควบคุมไว้แล้วมันก็จะผ่านเป็นโสดาบัน” โอ้โฮ.. ญาคูพวกๆ แต่ถ้าเป็นความจริงจิตมันจะเจ็ดใจ

คิดแบบนี้ นี่คือที่เราบอกว่า “วิทยาศาสตร์แก้กิเลสไม่ได้ โลกแก้กิเลสไม่ได้” วิทยาศาสตร์เป็นทฤษฎี เป็นกรอบ เป็นวิชาการ กิเลสมันมีชีวิต กิเลสมันเป็นความเปลี่ยนแปลง กิเลสมันจะหลบไปทางวิชาการ วิชาการว่ามันจะมอบใบประกาศให้ ๕๐ ใบ แล้วมันจะมอบเหรียญทองให้ด้วยบอกว่า “รู้แล้ว” อู๋.. มันดีใจ มันดีใจใหญ่เลย ทางวิทยาศาสตร์ดีใจใหญ่เลย โอ้โฮ.. ได้เหรียญทอง ได้ใบประกาศ ได้การยอมรับจากสังคม แต่กิเลสมันหัวเราะเยาะ

แต่ถ้ามันพลิกแพลงนะ พลิกแพลงโดยสังขารของมันขึ้นมา ไอ้กระดายนั่น ใบประกาศนั่น เขาเอาไว้เผาไฟ ไอ้เหรียญทองนั่นนะเขาเอาไว้ขาย ตอนนี้องมันกำลังแพง แต่ไอ้ความรู้จริง ไอ้การพิจารณาของมันที่มันรู้จริงเห็นจริงขึ้นมา นั่นนะ ภาวปฏิบัติเขาเล่นกันตรงนี้ ถ้ามีตรงนี้ขึ้นมา มันจะเข้ามา

ฉะนั้นสิ่งที่พูดนี้มันเป็นเรื่องของโลกใจ เป็นเรื่องของโลกที่เราจะอธิบายให้โลกเข้าใจได้ว่าอริยสังขารเป็นอย่างไรๆ เวลาหลวงตาท่านเทศน์ เห็นไหม ท่านก็พยายามจะอธิบายจากความรู้ในหัวใจ เวลาหลวงตาท่านจะออกมาช่วยโลก ท่านบอก “คราวนี้ธรรมจะได้ออกแล้ว”

ธรรมจะได้ออกคือว่าท่านได้อาความรู้ของท่าน เอาประสบการณ์ของท่านเพื่อมาเจือจางกับพวกเราไง ไอ้พวกเรานี้พวกตาบอด เป็นชาวพุทธที่ทะเบียนบ้าน เป็นชาวพุทธหมดคนะ รู้ไปหมดเลย แต่ทุกขันธ์คุณเลย ในหัวใจนี้กัณหองใจ ท่านพยายามจะเอาใจมาเจือ

งานพวกเรา เห็นไหม เวลาธรรมมันจะได้ออก ถ้าธรรมมันได้ออก มันจะเป็นประโยชน์กับมันนะ

นี่พูดถึงความเป็นจริงที่มันปฏิบัติ ทีนี้กรณีอย่างนี้ “นี่อย่างนี้เป็นความเจ็ดใจใหม่?” นี่พูดประสาของเขาไป

ถาม : ๕. กายนี้มีความตายเป็นที่สุด จิตนี้มีนิพพานเป็นที่สุด เข้าใจถูกต้องไหม

หลวงพ่ : ถูกต้องในระดับหนึ่งนะ “กายนี้มีความตายเป็นที่สุด”

ใช่ กายนี้มีความตายเป็นที่สุด แต่กายมันเกิดมันตายไม่ได้หรอก จิตต่างหากมันเกิดมันตายกับกายนี้ไง กายจริงๆ กายคือธาตุ ๔ ธาตุ ๔ มันจะขึ้นต้นที่ไหน แล้วดับลงที่ไหนล่ะ แต่เพราะมันมีจิตปฏิสนธิใจใหม่ นี่ภพชาติเกิดขึ้น ภพชาติเกิดขึ้นจนถึงที่สุด เวลาตาย จิตก็ออกจากร่างนี้ไป

ฉะนั้น เขาบอกว่า “ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด” เราบอกว่า “กายนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด” อาจารย์ใหญ่ที่โรงพยาบาลนี้มันสิ้นสุดลงเมื่อไหร่ไม่รู้ ที่สุดตอนเวลาที่เขาจะไปเผานะ อาจารย์ใหญ่ที่โรงพยาบาลใจ ซากศพใจ กายมันสิ้นสุดที่ไหนล่ะ? เวลาเขาตายแล้วเขาก็มอบร่างกายนี้โรงพยาบาล โรงพยาบาลเขาเก็บไว้ เขาก็ศึกษาๆ จนหมดโครงการเขา ครบก็ปีเขาก็เผาศพที่หนึ่ง แล้วมันสิ้นสุดที่ตรงไหนล่ะ?

“กายนี้เป็นที่สิ้นสุด”

ถ้าเราตอบว่าจริงหมดนะ มันก็เหมือนเราตอบผิดครึ่งหนึ่ง ถูกครึ่งหนึ่ง เพราะกายมันไม่มีชีวิตนะ.. มันแปลกนะ กายไม่มีชีวิต แล้วเซลล์มันคืออะไร? เลือดเนื้อมันคืออะไร? มันมีชีวิตได้อย่างไร? มันก็คืนกลับไปสู่ธาตุใจ แต่เพราะมันมีชีวิตเริ่มต้น ปฏิสนธิจิตนี้สำคัญ ปฏิสนธิจิตเกิดในใจ ปฏิสนธิในใจ แล้วมันก็พัฒนาการขึ้นมาเป็นตัวอ่อนจนเป็นมนุษย์ขึ้นมา นี่ภพชาติมันมหัศจรรย์นะ แต่เวลาเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม มันเกิดโดยโอปปาติกะ คือเกิดมาพร้อมสำเร็จรูปอย่างนั้นเลย

ฉะนั้น “กายนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด” อันนี้เราับครั้งเดียว แต่อีกครั้งหนึ่งเราไม่ยอมรับ เพราะว่า “ถ้าจิตนี้มีนิพพานเป็นที่สุด” อันนี้เราก็รับครั้งเดียว ถ้าจิตนี้มีนิพพานเป็นที่สุด มันก็เป็นนิพพานกันไปหมดเลยหรือ แต่มันต้องเป็นด้วยการกระทำไง

“จิตนี้มีนิพพานเป็นที่สุดด้วยมรรคญาณ ด้วยอริยสัจ ด้วยสัจจะความจริง” ถ้าทำได้จริงมันก็จะมือนิพพานเป็นที่สุด

เพราะตัวจิตนี้สำคัญ ถ้าตัวจิตไม่ปฏิสนธิมันก็ไม่มาเกิด มันก็มีกายมาด้วยไม่ได้ แล้วพอมีกายขึ้นมาแล้ว เห็นไหม เซลล์ในร่างกายเรามันก็มีชีวิตๆ หนึ่ง เซลล์โรกก็มีชีวิตหนึ่ง จิตหนึ่งทั้งนั้นเลย แล้วจิตหนึ่งมันซ้อนจิตหนึ่งได้อย่างไร?

ดูสิดูในสังขคุณ เห็นไหม บุคคล ๘ จำพวก! พัฒนาการของบุคคล ๘ บุคคลในจิตหนึ่ง จิตหนึ่งมันพัฒนาการของมันไป ใ้ความเข้าใจของเรา เราศึกษาของเรา ถ้ามันยังไม่รู้จริงมันก็คิดได้อย่างนี้ไง

คือแบบว่ากรรมของพวกเรานี้มันกรรมคลุกเคล้า เราแยกกรรมของเราไม่ได้ พอกรรมคลุกเคล้ากันนะ ทุกข์อันนี้มันก็จะไปเกี่ยวกับอันนั้น อันนั้นก็จะไปเกี่ยวกับคนนั้น อารมณ์นั้นก็จะไปเกี่ยวกับอารมณ์นี้ มันแยกไม่ได้เลย มันคลุกเคล้ากัน ไปหมดเลย

ฉะนั้นเราถึงจะต้องให้มันชัดเจน แยกแยะให้ชัดเจน พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม เห็นจริงตามความเป็นจริง โสดาบันก็รู้ว่าขั้น โสดาบัน สกิทากาก็รู้ว่าขั้น สกิทากา อนาคาก็รู้ว่าขั้น อนาคา พระอรหันต์รู้จบหมด ถ้ารู้จบหมดมันก็จะเข้ามาตรงนี้

ทีนี้เวลาจะตอบนะ ถ้าจะตอบให้มันเข้าใจก็บอก

“กายนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุดจริงไหม? จริง”

“จิตนี้มีการนิพพานเป็นที่สุด.. ก็จริง.. แล้วจริงอย่างไรล่ะ?”

พอจริงปั๊บ คนที่ภาวนาเป็นเขาแย้งได้ พอเขาแย้งขึ้นมา เห็นไหม เวลาตอบกับเด็ก ตอบกับผู้ปฏิบัติใหม่ก็อย่างหนึ่ง คือตอบให้เขามีกำลังใจ ตอบให้เขาแบบว่า เออ.. เราก็คิดถูกเว้ย พอคิดถูกมันก็มีกำลังใจไหม แต่ถ้าไปบอกว่าอะไรก็ผิด อะไรก็ผิด ก็ก้าวเดินไม่ถูกเลย ก้าวขาซ้ายก็ผิด ก้าวขาขวาก็ผิด นอนแหม่งดีกว่า (หัวเราะ)

ถ้าให้กำลังใจ เออ.. เก่งเวี๋ยเก่ง ขาช่ายก้าวไปก่อน เออ.. แล้วค่อยก้าวขาขวาตามไป พอเขาบอกหลวงพ่อดอฝิด อ้าว.. ตอนนั้นมันถูกหรือเปล่าละ? ก็ถูก ก็หนูทำมาจนถูก เห็นไหม นี่มันพลิกได้หมด การตอบมันจะพลิกเพลงเพื่อเอากำลึงใจ เพื่อจะยุ

หลวงตาท่านบอก ท่านไปหาหลวงปู่มัน เวลาหลวงปู่มันตอบขึ้นมาจะ อู้อู้อ.. เหมือนหมาเลยนะ มันก็ก๊ก ท่านพอใจ นี่หลวงปู่มันยุเอา หลวงปู่มันยุให้มีกำลังใจ ถ้าตอบยุ ตอบเพื่อส่งเสริม ปลุกเร้า ก็อย่างหนึ่ง ตอบเพื่อแก้ไขให้เข้าสู่ความจริง ก็อย่างหนึ่ง ผลที่มันรู้จริงขึ้นมา มันก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง แต่จริงเหมือนกัน เห็นไหมความจริงมันมีหลายระดับไง

ฉะนั้น อันนี้รับครั้งหนึ่ง แต่มันเป็นอย่างนั้นจริง ถ้าถามว่า “จิตนี้มีนิพพานเป็นที่สุดไหม” อันนี้เห็นด้วย แต่! แต่มันต้องอยู่ที่การทำ ถ้าจิตนี้มีนิพพานเป็นที่สุดนะ มันมีลัทธิหนึ่ง ลัทธิในสมัยพุทธกาล เขาบอกว่า เสวยสุขตลอด ๕๐๐ ชาติแล้วจะเป็นพระอรหันต์ เขาไม่ทำอะไรกันเลยนะ เขาเป็นนักบวช เขาจะแสวงหาแต่ความสุข เขาจะอยู่กับความสุขอย่างเดียว เขาบอกว่า ปรนเปรอให้มีความสุขอย่างเดียว ครบ ๕๐๐ ชาติจะเป็นพระอรหันต์

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตนี้มีนิพพานเป็นที่สุด เขาคิดกันอย่างนั้น แต่ไม่เป็นหรอก เพราะว่าพระพุทธเจ้าไปได้แย้งอยู่ พระพุทธเจ้าตอนเช้าจะไปบิณฑบาต ถ้ามีเวลาจะแวะไปหาพวกเดียรถีย์ นิครนถ์ ไปคุยธรรมะกัน ในพระไตรปิฎกมีเยอะ มีอยู่ลัทธิหนึ่ง อยู่กับความสุข ถึงที่สุดแล้วมันจะนิพพานของเขาไปเอง อันนี้ก็ไม่ได้

จิตนี้มีนิพพานเป็นที่สุด แต่! แต่ต้องอยู่ที่การกระทำ ต้องทำให้ถูกต้องด้วยนะ ถ้าทำให้ถูกต้อง จิตนี้มีนิพพานเป็นที่สุด.. ไซ้! ถ้าทำถูกต้องมันก็ถึงที่สุดได้ ถ้าทำไม่ถูกต้อง เดียวก็ต้องล้มลุกคลุกคลานไปอีก

ถาม : ๖. การอธิษฐานต่างๆ ที่เคยทำมา สำคัญขนาดไหนครับ จะเป็นตัววางกั้นการปฏิบัติหรือเปล่า สมมุติว่าชาติก่อนๆ ได้เคยอธิษฐานพุทธภูมิ แต่ชาติปัจจุบันอธิษฐานมรรคผล และหากการอธิษฐานอย่างนั้น หรือการอธิษฐานพุทธภูมิเป็นตัววางกั้น จะต้องมีส่วนตอนการละหรือถอนอย่างไรครับ

หลวงพ่อก : การอธิษฐานนี้สำคัญ ถ้าไม่สำคัญ อธิษฐานบารมี บารมี ๑๐ ทัศ การจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธภูมินี้พอเราตั้งใจอธิษฐานคือเป้าหมาย อธิษฐานคือตั้งใจ แล้วเราพยายามจะเข้าสู่เป้าหมายนั้น อธิษฐานบารมีทำเพื่อเราเข้มแข็ง ถ้าเราไม่มีการอธิษฐานบารมี เราไม่มีสัจจะเลย เราก็จะล้มลุกคลุกคลาน ทำจับจด ทำไม่จริงไม่จัง เราต้องตั้งใจเรา ถ้าตั้งใจแล้ว เราจะทำให้เข้าเป้าหรือไม่เข้าเป้า นั่นอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้นอธิษฐานสำคัญหรือไม่สำคัญ แต่พอเราอธิษฐานไปแล้ว พอตั้งใจจากชาตินี้ อย่างเช่นพระโพธิสัตว์ เห็นไหม การอธิษฐานเป็นพระโพธิสัตว์ แล้วสร้างบุญญาธิการมาแล้วชาติปัจจุบันนี้เราอธิษฐานมรรคผลนิพพาน มันจะขัดกันไหม?

ถ้ามันขัด.. อย่างเช่นเราอยากทำความดี แล้วเราก็อยากจะไปเที่ยว นี่มันขัดกันไหม มันก็ขัดกัน อารมณ์ในใจเราก็ขัดกันอยู่ดี พอขัดกันอยู่ดี เราจะควบคุมอารมณ์หนึ่งอย่างไร? อย่างเช่นเรามาปฏิบัติ อีกใจหนึ่งก็บอกว่าอยากจะไปทางอื่น แล้วก็บอกว่าไปทางอื่นแล้วเอ็งได้อะไรมานะ เอ็งปฏิบัติมาแล้วตั้งกี่ร้อยกัพันชาติ ปฏิบัติก็ฟังทำอยู่เห็นไหม

โดยปัญญาของเรา อะไรเป็นเหตุผลที่มันมากกว่า มันก็จะดึงใจมาสู่สิ่งนั้น แต่ถ้ามันทำไม่ไหว ใจมันทนสิ่งเร้าไม่ได้ พระหลายองค์ ในสมัยพุทธกาลก็มี หลวงปู่เจี๊ยะก็เป็น หลวงตาก็เป็น อย่างเช่นนักขัตฤกษ์เขาไปเที่ยวสนุกก็ครั้งกัน แล้วคูสิเขาแหกกันไป นี่มันน้อยใจทั้งนั้นแหละ ถ้าคนยังปฏิบัติอยู่นะ

หลวงปู่เจี๊ยะท่านเล่าให้ฟังเอง ท่านก็เจออย่างนี้ หลวงตาท่านก็เจอ อยู่ในป่าท่านเดินจงกรมอยู่ไง แล้วเขาร้องรำทำเพลงไป เห็นไหม สงกรานต์นี้ โอ้โฮ.. เขารำกันไป โอ้เราเดินจงกรมอยู่ก็ว่า “เขามีแต่ความสุข โอ้เรามีแต่ความทุกข์” คิดทุกคนแหละ แต่พอคิดขึ้นมาแล้วมันมีปัญญาไง หลวงตาท่านมีปัญญานะ หลวงตาท่านเคยเล่าให้ฟัง ก่อนท่านบวชท่านเคยไปเที่ยว แล้วเขาให้ท่านกินน้ำชาวจ้าวจนเมา นั่นก็เป็นถือว่าเป็นน้ำชาจ้าวๆ เพราะเป็นประเพณีไง

ทีนี้คนเรามันเคยเที่ยวมา คนเรามันเคยเป็นอย่างนั้นมา พอถึงเวลานี้เขาไปเที่ยวกัน ตัวเองจะน้อยใจไหม น้อยใจทุกคนแหละ พอตั้งใจแล้วท่านก็พลิกเลย “เราไม่เคย

ทำหรือ? เราไม่เคยเป็นหรือ? เขาต่างหาก เขาหลงทาง ใจเขายังมีคบอด เขายังรื่นเริงของ เขาอยู่ เราต่างหากจะเอาตัวรอดได้” มันก็พลิกมาเห็นใหม่

นี่พูดถึงเวลาเราจะพลิก พอพลิกขึ้นมาก็มีกำลังใจ แต่นี่มันมีอันเดียวเท่านั้นแหละ อันที่ว่า ถ้าปรารถนาเป็นพุทธภูมิ จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ใดองค์หนึ่ง พยากรณ์ไว้แล้ว คือพยากรณ์ไว้แล้ว เป้าหมายเราสูงส่ง เราจะเป็นพระพุทธเจ้าไป ข้างหน้านี้ มันพลิกกลับมาไม่ได้ อย่างเช่นหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ ท่านเล่าให้หลวงตา ฟัง เห็นใหม่ ว่าท่านก็ปรารถนาพุทธภูมิ แล้วหลวงปู่มั่นปรารถนาพุทธภูมินี้ลึกมากนะ เพราะเวลาท่านพลิกกลับมาแล้ว คู่บารมีมา “สร้างมาด้วยกัน” เวลาจิตสงบแล้ว..

มันจะไม่เจออย่างนี้หรอก จิตมันจะสงบก่อน ในระดับที่ว่าเข้าถึงกันได้ พอเข้าถึง กันได้ จิตนั้นมาเลย “สร้างบารมีมาด้วยกัน แล้วก็มาทิ้งไป” น้อยอกเสียใจ เห็นใหม่ หลวงปู่มั่นท่านเทศน์เลย “สิ่งที่ทำนี่มันเป็นความไม่ดีหรือ มันก็เป็นความดีทั้งนั้น มัน เป็นคุณงามความดีทั้งนั้นใช่ไหม พวกเราสร้างบุญสร้างกรรมมา สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์ ทั้งนั้นแหละ”

พอจิตนั้นหายน้อยใจ นั่นจิตนั้นมันน้อยใจ น้อยใจว่าสร้างบุญญานุการมาด้วยกัน คู่บารมีหลวงปู่มั่น สร้างมาด้วยกันนะ แล้วหลวงปู่มั่นก็มาละพุทธภูมินะ แล้วก็ปฏิบัติไป จนเป็นพระอรหันต์ไปเลย โอ้จิตดวงนี้มันก็น้อยใจ พอน้อยใจก็มาต่อว่านะ มาต่อว่า หลวงปู่มั่นว่า

“พาสร้างมาด้วยกัน แล้วก็มาทิ้งกัน มาครึ่งทางแล้วก็เอาตัวรอด ทิ้งไป”

หลวงปู่มั่นก็เทศน์ก่อน เทศน์ให้ได้สติ พอได้สติปั๊บเขาก็ระลึกถึงคุณงามความดี ได้ ก็เข้าสู่สถานะของความดีนั้น ก็ไปเกิดเป็นเทวดาทันที เสวยภพ พอเสวยภพ หลวงปู่ มั่นบอกว่ามารอบสอง มากราบนะด้วยความสำนึกผิด โอ้ที่มาราวนั้นก็น้อยใจใช่ไหมว่า สร้างบารมีมาด้วยกัน เสร็จแล้วก็มาตัดช่องน้อยแต่พอตัวหนีไปก่อน ก็เลยน้อยใจ ก็ เสียใจ มันก็ไม่เสวยภพ แต่พอได้สติปั๊บ ได้ต่างๆ ก็เสวยภพเป็นเทวดามา

พอเป็นเทวดาแล้วมีความสุข เพราะสร้างบุญมามาก พอมีความสุข แล้วความสุข นี้มาจากไหน ความสุขนี้หลวงปู่มั่นพาทำ เราได้คุณงามความดีมาจากหลวงปู่มั่น มาครึ่ง

ที่ ๒ มาฟังเทศน์นะ โอ๊ย.. กราบหลวงปู่ด้วยความปลื้มใจ แต่ครั้งแรกมานี้น้อยใจนะ “โอ๊ย.. มาด้วยกัน แล้วตัดช่องน้อยแต่พอตัว ทิ้งไปคนเดียว” มันเสียใจไง แต่พอได้สติขึ้นมา สิ่งที่ทำมามันก็บุญกุศลทั้งนั้น มันก็ประโยชน์ทั้งนั้น ประโยชน์ทั้งนั้นมันก็ได้ เสวยภพเสวยชาติได้มีความสุขทั้งนั้น ที่ได้มามันก็ได้ความสุขอันนี้แหละ

ฉะนั้น ความสุขอันนี้มันได้มาแล้วมันจะทำอย่างไรต่อไปเพื่อประโยชน์กับเรา ก็เลยมากราบขอขมา มากราบขอขมาหลวงปู่มันนะ แล้วก็มาขอบคุณใจ แต่ขอบคุณมันก็ต้องสร้างให้ถึงที่สุดนะ เพราะหลวงปู่มันท่านไปแล้ว

สิ่งที่สร้างมาเป็นโพธิสัตว์ ทีนี้โพธิสัตว์อย่างไรล่ะ? อย่างเช่นกรณีของครูบาศรีวิชัยที่เชียงใหม่ เพราะตอนนั้นหลวงปู่มันก็อยู่ที่นั่น นี่หลวงปู่เจี๊ยะเล่า แล้วพอพระโพธิสัตว์ พุทธภูมิจะเป็นอย่างนั้นแหละ พุทธภูมิเวลามันสร้างคุณงามความดี มันจะมีผู้ที่มาเสริมบารมี เห็นไหม โคนทุกอย่าง จนหลวงปู่มันสงสาร หลวงปู่มันท่านเป็นเพื่อนกันนะ หลวงปู่มันกับครูบาศรีวิชัยท่านเป็นเพื่อนกัน ก็พยายามจะดึงครูบาศรีวิชัยให้ละพุทธภูมิมาสิ้นกิเลสซะ จะได้ไม่ต้องให้ใครมาทำอย่างนี้ต่อไป

นี่หลวงปู่เจี๊ยะท่านเล่า เพราะหลวงปู่เจี๊ยะท่านเป็นคนอุปัฏฐากหลวงปู่มัน ครูบาศรีวิชัยท่านพูดกับหลวงปู่มันว่า “เราไม่เป็นอิสระกับตัวเองแล้ว” พวกแค้นนี้แหละ นักปราชญ์กับนักปราชญ์เขาไม่ต้องพูดกันเย็นเขื่อ ไม่ต้องพูดกันแบบเป็นคันรถสิบล้อ เอาเหตุผลมาเป็นคันรถสิบล้อมาดัมพ์เลย

แค้นนี้เอง แต่ที่ว่าครูบาศรีวิชัยพูดกับหลวงปู่มันนะ ว่า “เราไม่เป็นอิสระกับตัวเองแล้ว” ถ้าไม่เป็นอิสระกับตัวเองแล้วก็คือลาไม่ได้ไง ไม่เป็นอิสระกับตัวเองแล้วหมายถึงว่าได้รับพยากรณ์แล้ว กลับไม่ได้ ฉะนั้นครูบาศรีวิชัยจะต้องดันไปข้างหน้าเพื่อจะเป็นพระพุทธเจ้าไป

ทีนี้เวลาเราพูดอย่างนี้ มีในเว็บไซค์ถามกลับมาเยอะมากเลย หว่าไปดูถูกอาจารย์เขาใจ เขาว่าอาจารย์เขาเป็นพระอรหันต์ โอ๊ยโฮ.. หลวงพ่อพูดอย่างนั้นผิด อย่างที่ตอนเช้าว่าหลวงพ่อดีใจคน เออ.. นี่มันคือเหตุผลของกู เพราะกูได้ข้อมูลมาอย่างนี้เว้ย เอ็งได้ข้อมูลมาอย่างเอ็ง เอ็งก็เชื่อข้อมูลเอ็งไป ไม่ว่าจะกัน

แต่ข้อมูลกูเป็นแบบนี้! ข้อมูลกูได้ยินมาจากพระอรหันต์ พระอรหันต์เป็นคนเล่าให้กูฟัง กูฟังพระอรหันต์! กูเชื่อพระอรหันต์! กูไม่เชื่อข้อมูลไฮ้รตสิบสี่ ๔ คัน ๕ คัน แบบนั้นกูไม่เชื่อ แต่ใครจะเชื่อก็สาธุ สาธุของเขาไป นี่ไม่ว่ากันนะ แต่โดนบ่อย เวลาพูดอย่างนี้ไปเราโดนบ่อย เพราะอะไร เพราะเราจะเอามาเปรียบเทียบให้เห็น เวลาเราพูดถึงใครก็แล้วแต่มันจะเป็นคดีกรรม เป็นข้อมูลให้เห็นว่าสิ่งนี้จะเป็นสิ่งนี้ สิ่งนี้จะเป็นสิ่งนี้ เป็นตัวอย่างไ้

ฉะนั้นถ้าการปรารถนาพุทธภูมิจะเป็นตัวขวางกั้นไหม? ถ้ามันส่งเสริมกันมันจะไม่ขวางกั้น แต่พอมันจะเข้า เห็นไหม พระโพธิสัตว์ พุทธภูมินี้จะเข้าฉานโลกีย์ จะเข้าฉานสมาบัติ ถ้ายังพุทธภูมิ ยิ่งใกล้จะเป็นพุทธภูมิ ฉานนี้จะแจ่มมาก ฉานนี้จะใสมาก แล้วจะเห็นข้อมูลผิดถูก จะเห็นอะไรชัดเจนมาก แล้วพยากรณ์อะไรไม่ค่อยผิด แต่ถ้ายังเป็นพระโพธิสัตว์ ยังห่างๆ อยู่ ฉานนี้มันไม่ค่อยแจ่มชัดนัก ทายอะไรไปมีผิดมีถูกอยู่เหมือนกัน ผิดๆ ก็มี ถูกๆ ก็มี เพราะกำลังสร้างบารมีไป แต่ถ้ายิ่งใกล้พุทธภูมิมากเข้านะ จะชัดมาก

ฉะนั้นในสังคมพุทธภูมินี้เยอะ! เขาจะวัดกันตรงนี้ วัดกันที่ว่าพุทธภูมิถ้าใกล้โพธิสัตว์ การทำนายทายทักจะชัดเจน จะถูกต้อง จะถูก ๖๐ เปอร์เซ็นต์ ๗๐ เปอร์เซ็นต์ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ๙๐ เปอร์เซ็นต์ไป แต่ถ้าเป็นพุทธภูมิใหม่ๆ นะทายถูก ๒๐ เปอร์เซ็นต์ ผิด ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ทายถูก ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ผิด ๗๐ เปอร์เซ็นต์ มันมีของมัน แต่มันจะพัฒนาของมัน พุทธภูมิเป็นอย่างนั้น แต่ถ้าเป็นพุทธภูมิที่เข้มข้นนะ ทายถูก ๗๐ เปอร์เซ็นต์ ผิดซัก ๓๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ถ้าชัดเจน ในสังคมพุทธภูมิเขารู้กัน

ฉะนั้นพุทธภูมิ คนปรารถนาก็คือแรงปรารถนา เว้นไว้แต่ใครเห็นโทษ ใครเห็นโทษการเกิดการตาย แต่ไม่ได้เห็นโทษพุทธภูมินะ ไม่ได้เห็นโทษการเป็นพระอรหันต์นะ แต่เห็นโทษการเกิดและการตาย เพราะเวลาสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าก็คือพระอรหันต์ เป็นสาวก สาวกก็เป็นพระอรหันต์ มันต่างกันตรงที่อำนาจวาสนาบารมี ใ้ผลข้างเคียงเท่านั้นเอง

ฉะนั้นพระอรหันต์ก็คือพระอรหันต์ พระพุทธเจ้าก็คือพระอรหันต์ สาวก สาวกก็คือพระอรหันต์ แต่อยากเป็นพระพุทธเจ้าก็ต้องเป็นเกิดตายๆ ไปเยอะๆ หน่อย.. ที่พูดนี้บางทีมันก็สะท้อนใจ พอพูดแล้วมันเหมือนกับเราไปว่าอะไรกัน ไม่ว่าเนาะ

ฉะนั้นพุทธภูมิขอผ่านเนาะ ฉะนั้น ๖ ข้อนี้จบแล้ว วันนี้พูดเพราะอะไรรู้ไหม เพราะเคยถามมาเยอะมาก แล้วถามเรื่องภาวณา แล้วพอมายะเยาะเข้าๆ นี่กลับไปถามเรื่องวิญญูะ เรื่องผลการเกิดการตาย มันจะเจริญหรือมันจะเสื่อม ฉะนั้นถ้ามาอีกนี่จะต้องค่อยๆ แล้วนะ

ขออีกข้อหนึ่งนะ ตรงนี้เพื่อมันจะได้เปรียบเทียบกัน

ถาม : ๓๕๒. เรื่อง “จิตของเราอยู่ตรงไหนของร่างกายคะ”

๑. โดยธรรมชาติแล้ว จิตของคนเรานี้ไม่ได้ฝึกปฏิบัติอยู่ตรงไหนของร่างกายคะ

๒. ถ้าคนที่ปฏิบัติธรรม จิตจะอยู่ตรงไหนของร่างกายคะ

หลวงพ่ : “ข้อ ๑ โดยธรรมชาติของจิตคนเรานี้ไม่ได้ปฏิบัติธรรมมันจะอยู่ตรงไหนคะ”

มันจะอยู่เต็มร่างกายนี้เลยคะ มันอยู่เต็มความรู้สึกเลยนะ เราหยิบที่ปลายนิ้วมือเรารู้ว่าปลายนิ้วมือมีความรู้สึก เราหยิบอยู่ที่ปลายนิ้วเท้า เรารู้ว่านิ้วเท้ามีความรู้สึก เราจิกที่บนศีรษะ เรารู้ว่าศีรษะเรามีความรู้สึก

ความรู้สึกมันเกิดจากอะไร? เกิดจากความรับรู้ วิญญาณมันรับรู้หมด ฉะนั้นเวลากระทบนี่นะ โดยปกติของคนเลย จิตมันอยู่เต็มร่างกายของมนุษย์นี้เลยเจ้าคะ! เพราะถ้ามันไม่รับรู้มันก็ไม่รู้สึกจริงไหม ถ้ามันจับที่นิ้ว ถ้านิ้วไม่รับรู้เราจะมีจิตไหม เรามีจิตเรารับรู้อยู่ จิตมันก็รับรู้ทั้งหมดทั้งร่างกายใช่ไหม ฉะนั้นคนที่ไม่ได้ปฏิบัติเลยเป็นอย่างนั้นจริงๆ

ฉะนั้นพอปฏิบัติเข้ามา พอคนจะเริ่มปฏิบัติใช่ไหม ก็บอกว่ากายกับจิตนี้มันคนละอันกัน แล้วจิตมันเป็นอย่างไรละ อ้าว.. ยุ่งแล้วนะ ยุ่งแล้ว พอยุ่งแล้วก็พุทโธ พุทโธ พุทโธ ก็ไม่เห็นจิตซักที จิตตั้งตรงไหนก็ไม่รู้ พอจะหาจิตขึ้นมาทีลุ่มลुकลुकกลาน แต่พอไม่

หวนหา ที่ไหนก็เป็นจิตหมดเลย หยิบตรงปลายนิ้ว ปลายเท้า จับตรงไหนก็มีความรู้สึก ความรู้สึกคือจิต ความรู้สึกคือการรับรู้ อ้าว.. จับตรงไหนไปก็รู้หมด

ฉะนั้นจิตมันรับรู้รอบตัวนี้ แล้วมันไม่ได้รับรู้รอบตัวนะ มันไปไกลกว่านั้น อีก มันพุ่งออกจากตัวไปเลย คิดถึงบ้านสิ ตอนนี่คิดถึงบ้าน จิตมันไปอยู่ที่บ้านแล้ว อ้าว.. อยู่ฝั่งนู้นยังไม่ได้ปิดประตู คิดกลับไปฝั่งนู้น จิตกลับไปอยู่ฝั่งนู้นแล้ว มันออกนอกไปหมด เห็นไหม เวลามันเป็นธรรมชาติของมัน มันกระจายพุ่งไป ๓ โลกธาตุ มันออกไปทุกที่แต่เราไม่รู้ เพราะเราคิดว่าเป็นความคิดใจ

เราคิดว่าเป็นความคิด ความรู้สึก แต่ความจริงมันมาจากจิตหมดเลย แต่ถ้าพูดถึงว่าคนที่ไม่ได้ปฏิบัติจิตอยู่ตรงไหนคะ? ก็อยู่รอบกายนี้ จับไปก็รู้สึกหมดเลย แต่พอบอกว่ากายกับจิตไม่ใช่อันเดียวกันนี่งแล้ว พอจะปฏิบัติธรรมนะ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต อ้าว .. เป็นอย่างนั้นหรือ?

แล้วจิตไปอยู่ที่ไหนล่ะ? หาไม่เจอ หาจิตหาไม่เจอ พอหาไม่เจอ ในอุบายการปฏิบัติถึงบอกว่าสร้างสติไว้ แล้วบริกรรมพุทโธ พุทโธ ให้จิตไปเกาะพุทโธไว้ ให้จิตไปเกาะพุทโธไว้ ถ้าไม่เกาะพุทโธไว้ นามธรรมมันพุ่งออกไปหมดเลย มันคิดถึงบ้าน ใครเอารถมาจอดไว้ โอ้อโฮ.. แคร่ร้อน มันคิดถึงรถแล้ว มันส่งออกจากผิวหนังนี้ไปข้างนอก นู่นเนาะ ยังไม่รู้ว่าจิตอยู่ไหนเลย นี่เราพูดถึงคนไม่ปฏิบัตินะ

ถาม : ๒. ถ้าคนปฏิบัติธรรม จิตมันอยู่ตรงไหนของร่างกายคะ

หลวงพ่ : ถ้าคนปฏิบัติธรรม เวลาเราเหยียบเราอย่าง.. นี่เขากลับไปแล้ว เมื่อก่อน เห็นไหม ยกอย่างอะไรนั่นนะ ยกออกไปความรู้สึกมันอยู่ที่นั่นใจไหม แล้วพอปลายเท้าไปกระทบ เขาว่าจิตไปอยู่ที่กระทบใจ พอปลายเท้าไปกระทบของแข็ง โอ้ย.. แข็ง! แข็ง! แข็ง! จิตไปอยู่ที่ปลายเท้านั่นหรือ?

แล้วก็ว่าจิตไปอยู่ที่นู่น จิตไปอยู่ที่นี้ ผู้ปฏิบัติธรรมจิตไปอยู่ที่ไหนคะ? เวลาพวกเราณะบอกว่า “กำหนดจิตที่ปลายจมูก” กำหนดลมหายใจเข้าและออกให้รู้พร้อมที่ปลายจมูกนี้ จิตก็มาอยู่ที่ปลายจมูก แต่มันเป็นผลประโยชน์ของการกระทบที่มันชัดเจน ถ้าลม

กระทบชัดเจนมันมีไออุ่น พอมีไออุ่นนี้ความรู้สึก เห็นไหม เขาบอกว่าคนที่ปฏิบัติธรรม จิตไปอยู่ที่ไหนคะ?

ทั่วร่างกายไปหมดเลย ทีนี้คนที่ปฏิบัติธรรมจิตอยู่ที่ไหนคะ ก็ยังง้องอยู่ ก็ยังไม่รู้นะ ก็ต้องอาศัยปลายจมูกเพราะมันกระทบความอุ่นไง มันกระทบอุณหภูมิ เห็นไหม ชัดเจน (สูดลมหายใจเข้า) พุช หายใจออก โธ

พุทโธขนาดไหนก็แล้วแต่ ถ้ามันสงบเข้ามามันจะไล่เข้ามา ไล่เข้ามา ถ้าเป็นขณิกะ อุปจาระมันยังไม่ชัดเจนหรอก แต่ถ้ามันชัดเจนนะมันจะเด่นของมันเลย สักแต่ว่ารู้ จิตอยู่กลางหัวอก! จุดศูนย์กลางของกาย! แต่จุดศูนย์กลางของกายก็อยู่บนเหนือสะดือ ๒ ซม. ๒ นิ้ว โอ้โฮ.. ไปนูนเลยเว้ย อยู่เหนือสะดือ ๒ นิ้ว เขาว่านะ

เพราะอะไรรู้ไหม เพราะเวลาคนจะตายนะ จิตนี้มันจะหดเข้ามา จากปลายเท้า จากรอบกายทั้งหมด จะหดตัวเข้ามาถึงจิตจิต แล้วจิตนี้จะออกจากร่างไป แล้วคนเขาทำฌานนะเขาบอกว่าจิตมันออกทางท้ายทอย.. คนเรานี้ะ เวลาใครภวานาก็แล้วแต่ เวลาจิตมันออกจากร่างที่คนมันเป็นไปได้ ใครฟลุ้ๆ ออกหนหนึ่ง มันก็คิดว่าจิตออกตรงนั้น

ฉะนั้นเวลาคนเทศน์เขาถึงบอกว่า “ให้ดูดูภาวะ คุณุมิของคนเทศน์”

ถ้าคนเทศน์เกิดทำความสงบของใจ แล้วถ้าจิตออกจากท้ายทอยไป เขาเขียนตำราเลยนะ “จิตออกจากท้ายทอย! ท้ายทอยเป็นประตูที่ออกของจิต” ไปอีกเรื่องหนึ่งเลย

เวลาที่เบตนะ มหายานเวลาเขานั่ง เขาบอกว่าเขานั่งอย่างนี้ะ จิตมันจะถอยออกไปข้างหลัง จิตนี้มันจะถอยจากหลังเราออกมาเลย จิตนี้ถอยออกมาเลย ฉะนั้นเขาจะบอกว่า “จิตนี้มันเคลื่อนออกไปจากข้างหลัง!” ใครมีประสบการณ์อย่างไร เขาก็บอกว่า จิตออกทางนั้น

คำว่า “ประสบการณ์” มันเป็นอำนาจสนามบารมี คนนี้มีประสบการณ์มากน้อยแค่ไหน ฉะนั้นเวลาเทศน์ เวลาแสดงธรรม ใครมีความรู้แค่ไหนพูดได้แค่นั้น แล้วก็ขายชีขายเขี้ยวออกไป จี๋กองขนาดไหนมันก็ขายออกไป สมอมีแต่จี๋เลื้อย แล้วก็ไม้ออกไป แล้วก็บอกว่ามีคุณธรรม

คุณธรรมมันคืออะไร? คุณธรรมคือแสดงธรรมไง ธรรมที่ออกมาจากใจ ก็นิ่งมีหรือเปล่า? ถ้าก็นิ่งมีมันจะเข้าใจรอบรู้หมดว่าจิตมันอยู่ที่ไหน จิตมันเป็นอย่างไร แล้วจิตที่เป็นอย่างนี้ จิตเฉยๆ นะ จิตที่มันเวียนตายเวียนเกิดนะ มันยังไม่ได้ชำระล้างมันเลย ถ้าชำระล้างแต่ละชั้นแต่ละตอนขึ้นมาเนี่ย จิตมันเป็นอย่างไร มันชำระอย่างไร มรรคญาณเกิดอย่างไร แล้วทำลายอย่างไร

ฉะนั้น “ข้อ ๑ โดยธรรมชาติแล้ว จิตของคนที่ไม่ได้ฝึกปฏิบัติจะอยู่ตรงไหนของร่างกายคะ”

เราก็บอกว่าอยู่กับความรู้สึกนี้แหละ นี่พูดถึงไม่ใช่โดยกำปั้นทุบดินนะ นี่โดยธรรมชาติรับรู้ ถ้าพูดอย่างอื่นไปเราก็จะไม่เข้าใจ

“คนที่ปฏิบัติธรรมแล้วจิตอยู่ตรงไหนคะ”

คนที่ปฏิบัติธรรม มันอยู่ที่สำนักปฏิบัติว่าเขาสอนอย่างไร ไอ้ที่กรรมฐานเราให้ อยู่ที่ปลายจมูกเพราะว่ามันเป็นที่เด่นชัด เป็นที่ลมกระทบกับปลายจมูกมันชัด พอชัดมันจะทำให้จิตสงบได้ง่าย คือว่ามันเป็นจุดศูนย์กลางที่มันชัดเจนที่เราจะเอาเป็นที่เกาะได้

ฉะนั้นก็ให้อยู่ที่ปลายจมูก แล้วถ้ามันสงบแล้วนะ บางคนนะพอเริ่มที่ปลายจมูก ใหม่ๆ พอจิตมันเริ่มดีขึ้นมานะ “หลวงพ่อกๆ จิตมันขึ้นไปอยู่บนหน้าผาก.. หลวงพ่อกๆ จิตมันลงไปอยู่ตรงนั้น” จิตมันจะลงไปตรงนั้นตรงนี้ มันอยู่ที่คน จิตจะอยู่ตรงไหนยังไม่สำคัญ

ฟังนะ! คำว่ายังไม่สำคัญ นี่เพราะว่าความรู้สึกมันจะทำให้จิตเราสงบได้ ความรู้สึกทำให้จิตเราละเอียดเข้ามาไง สิ่งทีละเอียดเข้ามามันเป็นทางผ่าน มันเป็นการพัฒนาการ เป็นการที่จิตมันจะพัฒนาตัวมันเองจะเข้าสู่สมาธิ เราไม่ต้องไปตื่นตื่น เราจะไปตื่นตื่นต่อเมื่อที่สติจิต คือจิตมันเข้าไปสงบก็! เออ.. อันนั้นแหละ อันนั้นถึงว่าสิ้นสุดกระบวนการของสมาธิมันอยู่ตรงนี้ ถ้าตรงนี้บิบบมันก็ต้องมาเถียงกันว่า “จิตอยู่บนหน้าผาก จิตอยู่ตรงกระพุ้งแก้ม จิตอยู่ปลายจมูก จิตอยู่ที่คาง” โอ๊ย.. เวิร์กรรม

คืออาการของมัน ความเด่นชัดของความรู้สึก ความเด่นชัดของความรู้สึกเราไม่เหมือนกัน ความเด่นชัดของความรู้สึกมันอยู่ที่ความรู้สึกของคนแต่ละบุคคลมันไม่

เหมือนกัน ฉะนั้นอาการความเด่นชัดของความรู้สึก เพราะว่าความรู้สึกนี้มันเหนียวรั้งให้จิตไม่ส่งออกไปแต่สายจากข้างนอก จิตมันอาศัยสิ่งนี้เป็นที่เกาะอยู่ เราอาศัยสิ่งนี้เป็นที่เกาะอยู่ แล้วพุทธโศตต่อไป ใช้อารมณ์ต่อไปจนกว่ามันจะเข้าถึงที่สุดของสมาธิได้ ถ้าถึงที่สุดของสมาธิได้ กึก! สักแต่ว่ารู้ จบ.. จบหมดเลย

นี่เป็นขั้นของสมาธิ แต่เวลามันคลายตัวออกมาแล้ว เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา นั้น ถ้ามีอำนาจวาสนา มันจะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม แล้วค่อยพิจารณาของมันไป พิจารณาไปนะเพื่อถอดเพื่อถอน เพื่อให้เราเป็นชาวพุทธโดยสมบูรณ์ เพื่อหลักเพื่อเกณฑ์ของชีวิตเรา

อริยทรัพย์ เรามาหากันนี้ ทรัพย์ของเราคือทรัพย์ภายใน ทรัพย์ภายนอกนี่เอาไว้เลี้ยงชีพ ดำรงชีวิต ทรัพย์ของเรา ทรัพย์ภายในทำให้อบอุ่น ทำให้มันคง ทำให้ไม่หวั่นไหว ทำให้ไม่ตื่นเต้นกับโลก ทำให้ชีวิตนี้จะตายเมื่อไหร่ก็สบายมาก พร้อมแล้ว พร้อมแล้ว เพราะสิ่งที่เหลือคือเศษส่วน เศษของชีวิต ชีวิตนี้ได้บำรุงรักษาจนสิ้นสุดความล้มลงเสียแล้ว ส่วนที่เหลือคือกำไร กำไรที่ยังมีชีวิตอยู่ไง แต่ถ้าปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้วมันตายพร้อมไป ก็ตายไป แต่ถ้าไม่ตาย ยังมีชีวิตอยู่ก็เศษส่วนที่เหลือเพื่อประโยชน์กับสังคม เพื่อจะได้ชี้แนวทาง แต่ความจริงมันอยู่ตรงที่มันรับรู้เต็มที่แล้ว

นี่ละอริยทรัพย์ ทรัพย์ภายใน เรามาทุกข์มายากกันก็เพื่อหาทรัพย์อันนี้ นี่พุทธศาสนาสอนที่นี้ เห็นไหม สันติภูริโก ปัจจัตตัง รู้จำเพาะตน หัวใจมีค่าที่สุด มรรค ผล นิพพาน ผลของบุญ ผลของกุศล สร้างสมขึ้นมาเพื่อปฏิบัติ เพื่อถึงที่สุดแห่งทุกข์ เพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อเห็นสมบัติแท้ ไม่ใช่เห็นสมบัติภายนอกกับเขา ภายนอกเราก็หาอยู่หากิน แล้วถ้าถึงที่สุดแล้วจิตใจมันพ้นจากทุกข์ไป มันจะเข้าถึงสัจธรรม

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” เอวัง